

“Тасдиқ мекунам”

Ректори Донишгоҳи давлатии
омузгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айни, доктори илмҳои
таърих, профессор

А.Ибодуллозода

соли 2023

ТАҚРИЗИ

муассисаи пешбар ба диссертатсияи Садирова Ҷамила Шарифовна дар мавзуи “Бозиҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Дар шароити кунунии таълиму тарбия ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар системаи донишҳои заминаи педагогӣ, психологӣ, фалсафӣ ва дигар соҳаҳои муҳими ҳаёти ҷамъиятии шахс яке аз масъалаҳои муҳим ба ҳисоб меравад.

Шакли дурусти баланд бардоштани сатҳи сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ ин иштироки васеи хонандаи хурдсолро на танҳо дар бозиҳо, балки дар одитарин навъҳои меҳнат дар бар мегирад. Хонандагон аллакай дар ин синну сол дар нигоҳубинӣ боғ ё поллиз иштирок мекунанд, инчунин дар мучахҳаз кардани муассисаи таълимӣ ёрӣ мерасонанд, малакаву маҳорати амалиро ба кор мебаранд. Дар баробари ин, сифатҳои ахлоқиро аз худ менамоянд, ки муносибати мусбатро ба меҳнат таъйин мекунанд, хусусан, агар он бо назардошти анъанаҳои этноминтақавӣ амалӣ гардад. Бинобар ин, мо чунин мешуморем, ки ба муаммои бунёди мундариҷаи аз ҷиҳати илмӣ асоснокӣ тарбия ба истифодаи усулҳои муосири таълим тавачҷуҳ бояд зоҳир кард.

Истиқлолияти давлатӣ дар Тоҷикистон дар оғози солҳои 90-уми асри гузашта дар баробари тамоюлҳои мусбат бознигарии идеалҳо, пошхӯрӣ ва беқурбшавии низоми арзишҳои анъанавӣ, вайроншавии назорати рафтори ҷамъиятӣ, назорати субъективии ҳар як шахсият ба рафтори ҳудаф, шаклдигаркунии асосҳои ахлоқии зиндагиро ба миён овард. Ин дар навбати худ, дигаргунсозӣ ва таҷдиди қулли хусусият, тарз ва шартҳои фаъолияти педагогиро дар ҳама гуна навъи муассисаҳои таълимию тарбиявиро тақозо кард. Зарурати бошиддати муайян

намудани шартҳои наве ба миён омад, ки зимни онҳо таҳсилоти тарбия дар кишвари мо минбаъд амал карда, инкишоф ёфта метавонанд.

Вобаста ба андешаҳои болозикр, ҷиҳати баргузори таҳқиқот унвонҷӯ Садирова Ҷамила Шарифовна “Бозиҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ” интихоб намудааст.

Ҳадафи таҳқиқотро аз ҷиҳати назариявӣ асоснок намудан ва коркарди амалии омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ ташкил медиҳад.

Асосгузори сулҳу ваҳдат имилӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёмашон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-декабри соли 2017 қайд намудаанд, ки “Таҳким бахшидани иқтисодии илмӣ кишвар, ҷорӣ кардани ихтироот дар истеҳсолот, устувор гардонидани пояҳои моддиву техникаи муассисаҳои таълимӣ, баланд бардоштани сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот, ҷалби боз ҳам васеи истеъдодҳои ҷавон ба омӯзиши технологияҳои муосир ва корҳои эҷодиву техникаи вазифаи муҳимтарини соҳаҳои илму маориф мебошад”. Бинобар ин таҳқиқи омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути бозиҳои расмӣ яке аз падидаҳои нав дар педагогикаи тоҷик махсуб мегардид.

Дарачаи таҳқиқи мавзӯи илмӣ унвонҷӯӣ Садирова Ҷамила Шарифовна ба омӯзиш ва таҳлили дараҷаи коркарди илмӣ бозиҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ нишон медиҳад, ки дар педагогикаи ватанӣ ва хориҷӣ тарафҳои гуногуни ин масъала мавриди таҳқиқ қарор нагирифтаанд.

Қайд бояд кард, ки солҳои охир дар илми педагогика таҳқиқотҳое анҷом дода шудаанд, ки ба коркарди масъалаҳо марбут ба синфҳои ибтидоӣ бахшида шудаанд. Бо вучуди бунёди будани ин таҳқиқот, на ҳамаи онҳо таҳсилоти ибтидоиро пурра фаро мегиранд. Таҳқиқоти ҷудогона оид ба масъалаи бозӣ анҷом дода шудаанд, аммо таълифоте, ки дар онҳо имқонияти самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоиро таъмин мекарда бошанд, анҷом наёфтаанд.

Падидаи навгонӣ ва бозёфти илмӣ рисолаи Садирова Ҷамила бо он арзёбӣ мегардад, ки муаллиф аз нигоҳи тозаи пажӯҳиш масъалаи бозиҳои расмиро ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони хурдсол дар муассисаи таълимӣ баррасӣ намуда, хусусиятҳои таъсири онҳоро ба шаклгирии ҷаҳонбинӣ,

хештаншиносӣ ва ҳудогоҳии милии хонандагон дар шароити муосир ошкор намудааст.

Мубрамии мавзӯ, нокифоя будани коркарди назариявии он, ҷустуҷӯи роҳҳои ҳалли ихтилофҳои зикршуда, ҳамчунин талаботи амалия ба ҷамъбааст ва муназзам намудани таҷрибаи муассисаҳои таълимӣ оид ба самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони хурдсол интиҳоби мавзӯи таҳқиқотро асоснок намуданд.

Дар идома диссертант таъкид менамояд, ки дар самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони хурдсол омилҳои муҳталиф таъсир мерасонанд. Аз ин рӯ, зарур аст, ки усулҳои муосири таълим ҳамчун воситаи асосии ташаккули дониш, ҷаҳонбинӣ ва муносибати ҷамъиятии хонандагон дар муассисаҳои таълимӣ баррасӣ карда шавад.

Аз таҳлили адабиёти илмию методӣ бармеояд, ки пажӯҳиши масъалаи бозҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ аҳамияти илмию амалиро касб мекунад, то дар истифодаи техника ва технологияҳои муосир таълим назоратро ба роҳ монда, баҳри самаранокии он аз ҷониби омӯзгорону волидон тамоми чораҳо андешида шаванд. Натиҷагирӣ аз қори амалӣ-таҷрибавӣ, ки дар диссертатсия ва маводҳои нашргардидаи муаллиф инъикос гардидаанд, таҳқиқу баррасии ҷабҳаҳои илмӣ-методии масъаларо ба таври комил дар бар мегиранд. Нақш ва мақоми бозҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ бо гузаронидани корҳои санҷишӣ-озмоишӣ тасдиқ карда шудааст.

Дар рисолаи Садирова Ҷамила муносибат, робита ва фаъолияти якҷояи омӯзгорон, волидон ва хонандагони синфҳои ибтидоӣ бо истифодаи бозҳои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар раванди таҳсил ва берун аз он бо як пайдарҳамӣ ва алоқамандӣ мураттаб гардидааст.

Унвонҷӯй муваффақ шудааст, ки дар заминаи баҳисобгирии таҳқиқотҳои илмӣ психологӣ-педагогӣ, таҳлили осори фалсафӣю таърихӣ, қонун, стратегия ва барномаҳои давлатӣ вазъи нақши пешбарандаи таълимо дар рушди хонанда, ҷанбаҳои назариявии фаъолияти педагогӣ дар раванди навоарӣ дар таълим, таълимот оид ба моҳият ва вазифаҳои тарбияи ҷамъиятии хонандагонро амиқ омӯхта, дар асоси таҳлилу баррасии андешаҳои муҳаққиқони соҳа нуқтаи назари хешро ибраз намояд.

Дар рисолаи тақризшаванда ноил шудан ба ҳадаф ва санчишу тасдиқи фарзия аз нигоҳи ҳалли масъалаву вазифаҳои зерин таҳқиқи худро ёфтааст:

- ташаккули салоҳияти хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути бозиҳои расмӣ дар раванди самаранокии баланд бардоштани сифати таълим аз ҷониби омӯзгорон ҳадафи махсус муайян карда шавад;

- дар сохтори салоҳияти хонандагони синфҳои ибтидоӣ бозиҳои расмӣ ҷузъи маърифатӣ, амалиётӣ-фаъолиятӣ, эҳсосӣ-арзишӣ, шахсӣ ва эҷодӣ ҷудо карда шаванд;

- мақсад, мазмун, технология, натиҷа, меёри ва дигар нишондиҳандаҳои таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ бо истифодаи технологияи бозиҳои расмӣ дар раёанди самаранокии баланд бардоштани сифати таълим асоснок ва дар амал татбиқ гардад.

Навгони илмӣ таҳқиқот аз он иборат аст, ки нақши бозӣ дар ташаккулёбии дониши хонандагони синфҳои ибтидоӣ; салоҳиятҳои хонандагони синфҳои ибтидоӣ оид ба истифодаи технологияи бозиҳои расмӣ; мафҳуми «бозиҳои расмӣ», аз ҷумла, фаҳмиш, амалиётӣ ва фаъолият, эҳсосӣ ва арзишӣ муайян карда шуданд. Ҳамзамон:

- мафҳуми «технологияи бозиҳои расмӣ» дар раванди таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ равшан карда шудааст: технологияи бозиҳои расмӣ ҳамчун касбият нигаронидашуда, инсонпарварӣ, интерактивӣ, аз ҷумла, ҳадаф, алгоритми ташкилӣ, натиҷа ба ҳисоб мераванд;

- усули марҳила ба марҳила таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ барои истифодаи самараноки технологияи бозиҳои расмӣ тавсиф карда шудааст;

- модел (мақсад, мундариҷа, сохтор, технология, меёри ва натиҷа)-и таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ ба истифодаи бозиҳои расмӣ дар раванди самаранокии баланд бардоштани сифати таълим пешбинӣ шудааст;

- мазмун ва технологияи омӯзиши бозиҳои расмӣ таҳия карда шуданд;

- омӯзиши педагогӣ-психологии истифодаи технологияи бозӣ, аз ҷумла бозиҳои расмӣ дар раванди таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ анҷом дода шуд;

Аҳамияти назариявӣ таҳқиқот дар он аст, ки хулосаҳои таҳлили назариявӣ ва натиҷаҳои корҳои таҷрибавӣ ба афзоиши донишҳои илмӣ дар соҳаи назария ва методологияи таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар заминаи истифодаи бозиҳои расмӣ мусоидат менамояд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки методологияи омӯзиши бозиҳои расмӣ, инчунин, модели муаллифӣ таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ ба истифодаи самараноки технологияи бозиҳои расмӣ метавонад бо як тағйироти муайян ба раванди самаранокии баланд бардоштани сифати таълим дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, донишгоҳу донишқадаҳои педагогӣ, коллеҷҳо ва ба донишқадаҳои тақмили ихтисоси омӯзгорон гузаронида шавад.

Пешниҳод ва тавсияҳое, ки дар диссертатсия матраҳ гаштаанд, барои самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ зимни истифодаи бозиҳои расмӣ мусоидат карда метавонанд.

Саҳми шахсии унвонҷӯ дар он зоҳир мегардад, ки ӯ бо таъки ба дастовардҳои илмҳои педагогӣю психологӣю муосир ва маводи озмоишҳои амалӣ масъалаи истифодаи бозиҳои расмиро ҳамчун омилҳои самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар муассисаҳои таълимӣ ба таври амиқу густурда мавриди таҳқиқ ва арзёбӣ намудааст. Натиҷагирӣ аз қори амалӣ-таҷрибавӣ, ки дар диссертатсия ва маводҳои нашргардидаи муаллиф инъикос гардидаанд, таҳқиқу баррасии ҷабҳаҳои илмӣ-методии масъаларо ба таври комил дарбар гирифтаанд.

Қобили зикр аст, ки натиҷаи асосӣ ва арзишманди пажӯҳиш дар маводҳои Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Паёми Пажӯҳишгоҳи рушди маориф, маводи конфронсҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, мизҳои муваввар ва семинарҳо баррасӣ шуда, дар мақолаҳо инъикос ёфтааст, ки 6 адади он дар нашрияҳои тавсиякардаи ҚОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъъ расидаанд, инъикос гардидааст.

Дар боби якуми диссертатсия **“Мафҳуму мундариҷаи бозиҳои расмӣю касбӣ ва асосҳои педагогӣю психологӣю онҳо дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ”** ҷанбаҳои назариявӣю моҳияти бозӣ дар раванди таълим, таснифоти бозиҳои расмӣ дар замони муосир, принсипҳои педагогӣю психологӣю бозиҳои расмӣ мавриди омӯзиш ва баррасӣ қарор дода шудааст.

Таҳқиқҳо нишон медиҳанд, ки бозию пайдоиши он ба гузаштаи дури инсонӣ меравад ва пайдоиши он пеш аз пайдоиши фарҳанг мебошад. Бозӣ ин зухуроти аҷоибӣ ҳаёти инсонӣ ба шумор рафта, аксари файласуфон ва муҳаққиқони пешин нисбат ба он таваҷҷуҳи хоса зоҳир намудаанд.

Муаллифи рисола қайд мекунад, ки моҳияти бозӣ ин ҳалли вазифаҳои омӯзишӣю, ки пеши хонандагон дар шакли шавқовар

пешниҳод мегардад, мебошад. Душвориҳои таълимиро барои хонандагон фаҳмотар ва шавқовартар менамояд. Омили муҳим ин тафаккури мантиқӣ ба шумор меравад. Тавассути бозӣ хонандагон монеаҳои психологиро бартараф намуда, боварӣ ба нерӯи худро пайдо мекунанд, нуқтаи назари ҳамсабақонашонро ғуш мекунанд, ҳамчунон эҳтиром ба ақидаи дигаронро пайдо мекунанд. Бо бозӣ омӯзгор дар синф фазои баробарӣ, хушҳолӣ ва фароғатро барпо менамояд ва ин, албатта, ба раванди таълим ва тарбия таъсири амиқ ва ҷиддӣ мегузорад.

Бозӣ ба инкишофи шахсияти кӯдак ва калонсолон таъсир гузошта, вазифаҳои психологӣ ва иҷтимоиро ҳал менамояд. Аммо ҳоло ҳам дар низоми таълим бозӣ технологияи инноватсионӣ ба шумор меравад. Технологияи бозӣ ин шакли таъсири байниҳамдигарии омӯзгор ва хонанда буда, тавассути мазмуни муайян, ба монанди бозӣ, афсона намоиш, муоширати расмӣ амалӣ мегардад. Дар ин вақт вазифаҳои таълимӣ дар мазмуни бозӣ зухур меёбад.

Муаллифи рисола дар он ақида аст, ки омодаسازی касбӣ-педагогии омӯзгорон мувофиқи ин назария ҳамчун равад ва натиҷагирии азхудкунии донишҳои касбӣ, инкишофи фарҳангии методологӣ, ташаккули маҳоратҳои асосии умумипедагогӣ ба монанди таҳлилӣ-ташхисӣ, муоширатӣ, рефлексӣ, инкишофи сифатҳои муҳимтарини касбӣ-шахсӣ ба монанди муҳаббат ба кӯдак, таҳаммулпазирӣ ва ғайра фаҳмида мешавад.

Таҳлили вазифаҳои инкишофдиҳандаи бозӣ нишон дод, ки бозӣ ба инкишофи чунин сифатҳо, ба монанди, ҷаҳонбинӣ, тафаккури тасвирӣ, шавқмандию талаботи шахс, шавқмандии маърифатӣ, бадеӣ мусоидат менамояд. Вазифаи тарбиявии бозӣ дар он зухур меёбад, ки дар вақти бозӣ сифатҳои гуногуни шахс ба монанди накукорӣ, таҳаммулпазирӣ, башардӯстӣ, масъулиятнокӣ ва ғайра ташаккул меёбанд. Вазифаҳои бозӣ ба ҳам алоқаманданд ва ба инкишофи шахсияти бозингар таъсири назаррас мерасонанд.

Дар боби дуюми диссертатсия **“Методикаи истифодаи бозихон расмӣ дар таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ”** масъалаҳои салоҳияти истифодаи бозихо дар таҳсилоти муосир, усулҳои истифодаи бозихон расмӣ, баррасӣ гардида, озмоиши педагогӣ оид ба истифодаи бозихон расмӣ дар омода намудани хонандагони синфҳои ибтидоӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтааст.

Дар раванди таълим масоили салоҳияти калидӣ муҳимтарин масъалаи педагогӣ дар раванди омодаسازی хонандагони синфҳои ибтидоӣ ба шумор меравад. Барои фаъолияти касбии омӯзгорон салоҳиятмандии касбӣ зарур аст, ки дар худ маҷмуи дониш, маҳорат,

малака доир ба фанҳои алоҳидаро дар бар гирад. Ҳамчунин тарз ва усулҳои фаъолияти касбӣ, ки аз доираи як касб берун буда, қобилияти муоширатӣ, ташкилотчигиро дар худ дошта бошад, муҳим мебошад.

Аз рӯи таҳқиқот муайян мегардад, ки категорияи салоҳиятмандӣ дар худ маҷмуи дониш, қобилият, таҷриба, маҳорату малака ва мустақилияти касбиро дар бар мегирад.

Бозиҳо иштирокчиёни раванди таълимиро фаъол мегардонанд ва ин фарқияти асосии онҳо аз дигар намудҳои машғулиятҳои таълимӣ мебошад. Бозӣ ба шавқмандии донишҷӯён дар омӯзиши вазифаҳои дар пеш гузошташуда мусоидат менамояд. Ҳамчунин дар баланд бардоштани сифати касбӣ кӯмак менамояд. Дар бозии таълимии расмӣ чунин сифатҳои шахсӣ, ба монанди интизом, масъулият, маҳорат, ҳамкорӣ бо гурӯҳ инкишоф меёбад. Фазои озоди раванди бозӣ имконияти инкишофи фаъолияти эҷодиро афзун мекунад.

Бозӣ барои хонандагон бо пешниҳоди вазифаи мушаххас ба мустаҳкамкунии дониш, маҳорат ва малакаи ҳосилкардаи онҳо равона мегардад ва ба инкишофи фаъолияти касбии онҳо муоидат менамояд. Бозиҳои ба омӯзгорон ба баланд бардоштани савияи касбии онҳо вобаста аст ва рафти бозӣ бо қарори мусбат гузаронида мешавад, зеро сценарияи бозӣ қабули қарори инфиродӣ ва дастаҷамъии масъалаи дарпешистодаро тақозо менамояд.

Дар коркарди бозӣ барои хонандагон омӯзгорон дониши худро барои фаъолона кор кардан бо шогирдони худ истифода мекунанд. Дар як вақт сифатҳои касбии омӯзгор инкишоф меёбад. Нақшаи бозӣ барои хонандагон кашида, омӯзгорон дар мадди аввал бозиҳои таълимӣ, таххисиро интихоб намуда, маҳорат ва малакаи худро имтиҳон мекунанд ва онҳоро дар истифодаи технологияи бозӣ амалӣ менамоянд.

Ҳамзамон муҳаққик қайд мекунад, ки технологияи бозӣ ба якчанд ҷанбаҳои беҳдошти саломатӣ мувофиқанд. Ин усули таълими фаъол буда, ба фаъолона аз худ кардани маводи таълимӣ равона гардидааст. Ҳамзамон, шавқу рағбати хонандагонро бедор карда, фазои солими психологиро муҳайё менамояд ва пеши роҳи зудхасташии хонандагонро мегирад.

Бояд муассисаҳои таълимии тақсимои ибтидоӣ ва миёнаи, фаъолияти худро ба он равона кунанд, ки омӯзгорон шакл ва методҳои фаъолро аз худ кунанд, то ки дар оянда дар фаъолияти касбии худ пурсамар истифода баранд.

Муайян гардид, ки дар раванди ҷорӣ кардани технологияҳои муосири педагогӣ дар дарсҳо ва истифодаи метод ва тарзҳои гуногуни

таълим шавку завқи хонандагонро ба донишандӯзӣ баланд мебардорад.

Ба андешаи муаллиф санчиши истифодаи бозихои расмӣ дар чараёни таълиму тарбия гузаронида шудаанд, натиҷаи самаранокии худро ба масъалаи таҳқиқшаванда исбот намуданд, ки фарзияи таҳқиқотро тасдиқ намуд.

Пояи таҳқиқотӣ ва татбиқи амалии нуқоти илмӣ, методҳои илмӣ-таҳқиқотӣ, корҳои анҷомдода дар ҳар як давраи таҳқиқот, мантиқи фикрронии довталаб, сарфи назар аз баъзе норасоиву камбудии ҷузъӣ, ба талабот ҷавобгӯ мебошанд.

Муаллифи диссертатсия тавассути баргузориҳои корҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ сохтааст, ки истифодаи усулҳои психологию педагогӣ ва шаклу воситаҳои инноватсионӣ барои баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ мусоидат менамоянд.

Баҳогузориҳои ягонагии дохилии натиҷаҳои ба даст омада аз ҷониби довталаби дараҷаи илмӣ риоя гардидани муҳлати марҳалаҳои таҳқиқот, мавриди истифода қарор додани методҳои мувофиқ ба объект, мавзӯ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, интихоби дурусти микдору ҳаҷми гурӯҳҳои озмоишӣ, имконияти воқеии тасвиби озмоиш дар амалияи таълиму тарбия ягонагии натиҷаҳои бадастомадаро таъмин намудаанд.

Дастгоҳи илмӣ ва сохтори диссертатсия, автореферати он мувофиқи талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмии ҷопшуда дар сатҳи хуб таҳия гардида, муҳтвони автореферат ба мазмуни диссертатсия мувофиқ ва тасаввуроти аниқро доир ба моҳияти таҳқиқоти гузаронидашуда ва натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф медиҳад. Мақолаҳои дар нашрияҳои илмии тақризшаванда батабърасондаи унвочуӣ муҳтавои асосии таҳқиқоти диссертатсиониро фаро мегиранд.

Дар умум, диссертатсияи Садирова Ҷамила Шарифовна “Бозихои расмӣ ҳамчун омили самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод гардидааст, таҳқиқоти анҷомёфтаи илмӣ дар соҳаи педагогикаи ватанӣ мебошад.

Эродҳо ба кори диссертатсионӣ. Дар баробари дастовардҳои муҳими илмӣ диссертатсия ва автореферати он аз камбудиву норасоӣҳо холи нест, ки зикри онҳо барои тақмили мазмуну мундариҷаи рисола муфид хоҳад буд. Аз ҷумла:

1. Хуб мешуд, муаллифи рисола роҷеъ ба мавриди истифода қарор додани бозиҳои расмӣ дар синфҳои ибтидоӣ, ки дар шароити имрӯза дар шакл гирифтани ахлоқу маърифати насли наврас аз ҳама бештар мусоидат мекунад, андеша ва хулосаҳои худро манзур мекард ва ба ӯ-ин васила арзиши илмиву амалии таҳқиқоти худро бештар мекард.

2. Муаллифи рисола оид ба роҳҳои баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ маълумоти зиёде ҷамъ оварда, механизми татбиқи онҳоро нишон додааст, аммо вазъи омодагии касбии омӯзгорони муассисаҳои таълимиро бобати татбиқи амалии ин масъала баррасӣ накардааст.

3. Дар рӯйхати адабиёт шумораи нокифояи корҳои илмӣ оид ба масъалаи баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ дар таълиму тарбияи насли наврас аз ҷониби олимони ватанӣ хеле кам ворид гардидааст, ҳол он ки ин сарчашмаҳо дар матни диссертатсия васеътар таҳлил гардидаанд.

4. Дар рисола ва автореферат ҳамаи услубӣ ва нуқсонҳои таълиқи мавҷуданд, ки ислоҳи онҳо боиси боз ҳам боло гардонидани мазмуни таҳқиқот хоҳад буд.

Бояд қайд кард, ки камбудҳои зикршуда арзиши комили илмӣ ва дастовардҳои назарраси диссертатсияи Садирова Ҷамила Шарифовна “Бозиҳои расмӣ ҳамчун омилҳои самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, дар доираи мавзӯи таҳқиқшуда ҳалалдор намекунад. Дар ҳаллу ҷалби вазифаи пешгузошташуда диссертант далелу маводи заруриро ба таври возеҳ ва васеъ истифода кардааст. Диссертант аз адабиёти илмӣ зарурӣ дар самти таҳқиқоти мазкур огоҳии комил ва ҳамаҷониба дорад.

ХУЛОСА

Тахассуси илмӣ доктараб Садирова Ҷамила Шарифовна ба дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ муттабиқат мекунад.

Диссертатсияи Садирова Ҷамила Шарифовна “Бозиҳои расмӣ ҳамчун омилҳои самаранокии баланд бардоштани сифати таълими хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст, ба талаботи Низомномаи шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаи илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ ҷамъшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он

сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ мебошад.

Такриз аз тарафи эксперт, номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Мансурова Ҷ.С. мураттаб шудааст.

Такризи муассисаи пешбар дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни, ки дар он доктарабӣ дараҷаи илмӣ Садирова Ҷамила иштирок ва бо маъруза баромад намуд, баррасӣ ва тасдиқ шудааст.

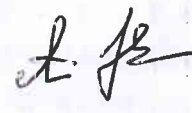
Дар ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни 10 нафар устодону омӯғорони донишгоҳ иштирок намуданд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: "тарафдор" – 10 нафар, "бетараф" – нест, "муқобил" – нест (қарори ҷаласаи васеи семинари илмӣ-назариявии кафедраи умумидонишгоҳии педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни аз 28.11.2023, №3/1).

Раиси ҷаласаи васеи семинари
илмӣ-методӣ, мудири кафедраи
педагогикаи Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

 Мансурова Ҷ.С.

Эксперти таҳқиқоти диссертатсионӣ,
дотсенти кафедраи педагогикаи
Донишгоҳи давлатии омӯзгории
Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

 Нурзода А.

Котиби ҷаласаи васеи семинари
илмӣ-назариявӣ,
номзади илмҳои педагогӣ

 Арбобова Ф.

28.11.2023

Маълумот барои тамос: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе,
хиёбони Рӯдакӣ, 121; Тел: +992 (37) 224 13 83, +992.203218282; E-mail:
mansurova1981@mail.ru.

Имзои Ҷ.С. Мансурова, А. Нурзода ва Ф.Арбобоваро тасдиқ мекунам.

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДДОТ ба номи С. Айни

 Мустафозода А.